

Sygn.akt III AUa 1154/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie SA Alicja Sołowińska

SSO del. Teresa Suchcicka

Protokolant Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 czerwca 2017 r. w B.

sprawy z odwołania S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji wnioskodawcy S. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 września 2016 r. sygn. akt V U 89/16

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 22 grudnia 2015r. w ten sposób, że przyznaje S. P. prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 26 września 2015r.;

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza tytułem zwrotu kosztów procesu od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz S. P. kwotę 30 (trzydzieści) złotych.

SSO del. Teresa Suchcicka SSA Marek Szymanowski SSA Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 1154/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 22 grudnia 2015 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 170 ze zm.) odmówił S. P. prawa do świadczenia przedemerytalnego. Organ rentowy ustalił, że wnioskodawca na dzień rozwiązania stosunku pracy, tj. 23 marca 2015 roku legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym łącznie 33 lata, 10 miesięcy i 17 dni (33 lata i 26 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 21 dni okresów nieskładkowych), zamiast wymaganych 35 lat. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił wnioskodawcy zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 28 października 1966 roku do 28 października 1968 roku oraz okresu

od 1 lutego 2000 roku do 31 marca 2000 roku, ponieważ brak jest informacji z zakładu pracy czy zostało wypłacone odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia.

S. P. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się jej zmiany i przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego po uprzednim uwzględnieniu do stażu ubezpieczeniowego zakwestionowanego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Sąd Okręgowy w Białymstoku po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z 22 września 2016 roku odwołanie oddalił. Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, że S. P. urodził się (...). Od 1 września 1964 roku rozpoczął naukę w Technikum (...) w S.. W dniu 9 czerwca 1969 roku otrzymał świadectwo dojrzałości. Odwołujący w okresie nauki mieszkał razem z rodzicami we wsi S., położonej w gminie W.. Gospodarstwo rolne należące do ojca odwołującego, M. P. miało powierzchnię 2,447 ha, było położone w obrębie S.. Matka odwołującego J. P. w latach 1955-1978 pracowała w sklepie spożywczo-przemysłowym. S. P. od 24 marca 2014 roku do 23 marca 2015 roku był zatrudniony przez A. H. prowadzącego Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...). Pracodawca rozwiązał z odwołującym umowę o pracę za wypowiedzeniem (na podstawie art. 30 § 1 pkt 2 k.p.) w związku z likwidacją stanowiska pracy. Od 24 marca 2015 roku S. P. jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. jako osoba bezrobotna. W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Sąd I instancji przywołał treść przepisów art. 2 ust. 1 pkt 2, ust. 2 i ust. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych oraz art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 roku, poz. 645 ze zm.).

Stwierdził, iż poza sporem pozostawało spełnienie przez odwołującego warunków wymaganych do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego wynikających z art. 2 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych za wyjątkiem wymaganego 35-letniego okresu uprawniającego do emerytury. Spór dotyczył tego, czy okres pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym rodziców od 28 października 1966 roku do 28 października 1968 roku w niezbędnym zakresie podlega zaliczeniu do wymaganego 35-letniego stażu ubezpieczeniowego - na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 887).

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w orzecznictwie istnieje ugruntowany pogląd, zgodnie z którym o uwzględnieniu okresów pracy w gospodarstwie rolnym przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 roku, poz. 704) oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Sąd I instancji wskazał także, że stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym nie musi oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Warunkom tym nie odpowiada pomoc w pracach rolniczych osób uczących się w szkołach położonych w innej miejscowości niż gospodarstwo rolne. Nie wykonują one bowiem stałej pracy w gospodarstwie, gdyż stałym ich zajęciem jest nauka w szkole. Mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego.

W celu ustalenia charakteru pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym należącym jego ojca Sąd I instancji dopuścił dowód z zeznań świadków: E. D. (1), R. D. i W. C. (1) oraz dowód z zeznań odwołującego przesłuchanego

w charakterze strony. Z zeznań tych wynikało, że w gospodarstwie mieszkał ojciec odwołującego – M. P., matka – J. P. oraz młodsza siostra C.. Gospodarstwo składało się z około 2 ha gruntów ornych i 0,5 ha pastwiska. Hodowano w nim krowę, świnię, drób. Uprawiano żyto, owies i ziemniaki. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom odwołującego wyłącznie co do tego, że pomagał on w pracach w gospodarstwie rolnym, jednakże odmówił wiary tej części jego zeznań, w których twierdził, iż robił to stale

w wymiarze co najmniej połowy wymiaru czasu pracy. Odnosząc się do zeznań świadków E. D. (1), R. D. oraz W. C. (1) uznał, iż są one niewystarczające, aby na ich podstawie ustalić, że odwołujący w całym spornym okresie pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze co najmniej połowy czasu pracy, w tym również w okresie od września do maja każdego roku, gdy wcześniej zapada zmrók i nie wykonuje się prac polowych. Zdaniem Sądu Okręgowego, w oparciu o zeznania świadków i odwołującego w sposób jednoznaczny można jedynie ustalić, że odwołujący pomagał w pracach gospodarskich, bowiem prace w gospodarstwie wykonywał również jego ojciec.

Sąd I instancji podniósł także, że wielkość gospodarstwa rolnego należącego do ojca odwołującego nie wymagała ażeby odwołujący wykonywał pracę w tym gospodarstwie przez cały sporny okres codziennie w wymiarze co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Podkreślił, że ziemia była przeznaczona na uprawę zbóż i ziemniaków. W gospodarstwie hodowano maksymalnie jedną krowę, trzy świnię. Natomiast kopanie ziemniaków trwało około dwóch tygodni, a żniwa - dwa dni.

Reasumując, zdaniem Sądu Okręgowego, praca S. P. na gospodarstwie rolnym w spornym okresie miała charakter pomocy rodzinnej, jaką świadczą dzieci rodzicom, wypełniając w ten sposób obowiązek pomocy we wspólnym gospodarstwie wynikający

z art. 91 § 2 k.r.i o. Do stażu emerytalnego uwzględnia się bowiem nie okresy jakiegokolwiek pracy w gospodarstwie rolnym, a jedynie stałą pracę o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej, w którym osoba zainteresowana zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą. Podkreślił też, że głównym zadaniem odwołującego w spornym okresie było odbywanie zajęć szkolnych, nie zaś świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym, której z uwagi na obowiązki szkolne nie mógł wykonywać w rozmiarze mającym istotne znaczenie dla funkcjonowania gospodarstwa rolnego jego rodziców.

Z tych względów Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołujący nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych, bowiem nie udowodnił on co najmniej 35-letniego okresu ubezpieczenia. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

S. P. zaskarżył powyższy wyrok apelacją w całości zarzucając mu:

1. naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że odwołujący nie spełnia przesłanek,
2. naruszenie art. 6 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, kiedy zastosowanie powinny znaleźć przepisy ustawy z 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniach społecznych rolników i ich rodzin,
3. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niepodanie i niewyjaśnienie w sposób wyczerpujący, jasny i niebudzący wątpliwości w sporządzonym uzasadnieniu podstawy faktycznej wyroku, faktów, które Sąd uznał za udowodnione i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, w szczególności zeznaniom świadków oraz wyjaśnieniom strony (skarżący podniósł, że samo stwierdzenie, iż odmawia się wiary zeznaniom nie jest wystarczające),

4. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów oraz brak logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, w szczególności poprzez przyjęcie wbrew zeznaniom świadków i wyjaśnieniom strony, że odmawia się wiary tym zeznaniom i wyjaśnieniom,

5. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że odwołujący nie wykonywał prac gospodarczych samodzielnie tylko z tego powodu, że w gospodarstwie pracował jego ojciec oraz że jego praca miała jedynie charakter pomocy rodzinnej, ponieważ uczęszczał do szkoły de facto rolniczej, gdy zakres prac i obciążenie czasowe zostało potwierdzone zeznaniami świadków, także potwierdzonym zeznaniem świadka E. B. z 2004 roku, zatwierdzonym przez sołtysa sołectwa S. J. Ł. i burmistrza W. H. J..

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego po uprzednim uwzględnieniu do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 28 października 1966 roku do 28 października 1968 roku.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja jest zasadna

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 170 ze zm.) art. 2. 1. prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje między innymi osobie która: do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą o promocji zatrudnienia", w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn. Zgodnie z ust. 3 tegoż artykułu dalszymi przesłankami nabycia świadczenia przedemerytalnego jest po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, pozostawanie nadal zarejestrowanym jako osoba bezrobotna, nie odmówienie bez uzasadnionej przyczyny w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz złożenie wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W świetle zaskarżonej decyzji jak i zaskarżanego wyroku wnioskodawca spełniał powyższe przesłanki poza posiadaniem okresu wymaganego do emerytury w wymiarze 35 lat, który to okres organ rentowy ostatecznie zaliczył mu w wymiarze 33 lat i 10 i 17 dni (k. 3 odpowiedź na odwołanie). Brak sporu co do określonych warunków nabycia prawa do świadczenia nie zwalnia Sądu orzekającego od zbadania spełnienia wszystkich przesłanek w tym również tych, których organ rentowy nie kwestionował. Jak się zdaje kwestia ta ma już wystarczające oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r., I UK 195/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 55 oraz wyrok z dnia 15 grudnia 2009 r., II UK 138/08, LEX nr 736734). Obowiązek weryfikacji przesłanek prawa do świadczenia istnieje także w sytuacji, gdy organ rentowy popełnił błąd nawet w kwestii, która nie była wcześniej przedmiotem sporu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2008 r., I UK 88/08, OSNP 2010 nr 7-8, poz. 100, postanowienie z dnia 18 października 2016 r. I UK 466/15). Z akt rentowy wynika, iż wnioskodawca ur. (...) skończył 60 lat w dniu 28.10.2010 r., jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna, pobierał zasiłek dla bezrobotnych w okresie od 01.09.2015r. do 25.09.2015r. i nie odmówił przyjęcia propozycji pracy (k.7 a.r. zaświadczenie z PUP w B.). Jego stosunek pracy uległ rozwiązaniu z powodu likwidacji stanowiska (k.9.świadcstwo pracy), a wniosek o świadczenie przedemerytalne do organu rentowego złożył w dniu 25 września 2015r. Kontrola zatem niespornych przesłanek świadczenia potwierdza, iż wnioskodawca iż w istocie spełnia niekwestionowane warunki nabycia tego świadczenia. Rozważaniu zatem podlega, i na tym koncentrują się zarzuty apelacyjne spełnienie przez wnioskodawcę przesłanki wymaganego stażu uprawniającego do emerytury koniecznego w jego przypadku w wymiarze 35 lat.

Z podniesionych zarzutów istotne są zarzuty naruszenia prawa procesowe obrazu art. 233 i 328 §2 k.p.c. , bowiem podniesione zarzuty obrazu prawa materialnego mogą być oceniane dopiero w kontekście niewadliwie procesowo ustalonego stanu faktycznego. W kontekście podniesionego zarzutu obrazu art. 233 k.p.c. (zapewne skarżący miał na myśli jego §1) przypomnieć wypada, iż przepis uprawnia sąd do oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Z jednej zatem strony sąd orzekający uprawniony jest do oceny tychże dowodów według własnego przekonania z drugiej natomiast sam jest zobowiązany do wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Uprawnienie sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie jednak dowolności w tej ocenie, bowiem poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego. Dopuszczenie się obrazu art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może więc polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na nie dokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważania sprawy. W tym drugim przypadku wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym, jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija. Jak wspomniano swobodna ocena dowodów rozumiana jak wyżej jest prawem sądu orzekającego – stąd kontrola prawidłowości tej oceny dokonywana przez sąd odwoławczy musi być z reguły ostrożna, pamiętać bowiem należy o tym, iż sąd odwoławczy w tym zakresie dokonuje prawidłowości oceny dowodów, których sam nie przeprowadził. Podobna wykładnia art. 233 §1 k.p.c. była przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok SN 27.09.2002 r. II CKN 817/00; wyrok SN z 16.04.2002 r. V CKN 1446/00; wyrok SN z 14.03.2002 r. IV CKN 859/00 i inne). Nadto ocena dowodów zgodna z art. 233 §1 k.p.c. musi być dokonana była na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie oraz uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 r. IV CKN 1256/00 lex nr 80267 ; wyrok SN z dnia 26 stycznia 2000 r. III CKN 562/98 528132; postanowienie SN dnia 23 stycznia 2002 r. II CKN 691/99 LEX nr 54339, Prok.i Pr.-wkl. 2003/4/37). Przychylając się do trafności podniesionego zarzutu przyjąć trzeba, iż rozważenie materiału dowodowego w sprawie, w kontekście spornej pracy na gospodarstwie nie były wszechstronne i nieco oderwane do konkretnych okoliczności mniejszego przypadku. Punktem wyjścia do rozważań jest przypomnienie, iż okres uprawniający do emerytury w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych to także okresy , o których mowa w art.10 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009r., Nr 153, poz. 1227). Zgodnie z wspomnianym art . 10. ust. 1. przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Jak się zdaje Sąd Okręgowy omyłkowo nawiązał w uzasadnieniu (i jak się zdaje dlatego też w ślad za tym wnioskodawca w apelacji) do pkt 2 powołanego przepisu, podczas gdy poza sporem winno być, iż w przypadku wnioskodawcy chodziło o prace na gospodarstwie, a nie o jego prowadzenie, a zatem to pkt 3 stanowić może podstawę do zaliczenia spornego okresu do stażu ubezpieczeniowego w niezbędnym zakresie. W judykaturze dominuje pogląd, że o uwzględnieniu przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego uprawniającego do świadczeń emerytalno- rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składek na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej domownika oraz w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godzin dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 473; z dnia 13 stycznia 1998 r., II UKN 433/97, OSNAPiUS 1998 nr 22, poz. 668; z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98, OSNAPiUS 1999 nr 24, poz. 799; z dnia 18 lutego

1999 r., II UKN 491/98, OSNAPiUS 2000 nr 8, poz. 324, notka; z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 190/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 122, notka; z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 235/99, OSNAPiUS 2001 nr 7, poz. 236, notka; z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99, OSNAPiUS 2001 nr 21, poz. 650; z dnia 12 maja 2000 r., II UKN 538/99, OSNAPiUS 2001 nr 21, poz. 651; z dnia 27 czerwca 2000 r., II UKN 612/99, OSNAPiUS 2002 nr 1, poz. 21, notka; z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 186; z dnia 8 marca 2001 r., II UK 305/10, LEX nr 852557; z dnia 22 stycznia 2003 r., II UK 51/02, OSNP 2004 nr 7, poz. 127; z dnia 19 marca 2010 r., II UK 249/09, LEX nr 599773 i z dnia 28 czerwca 2013 r., I UK 24/13, OSNP 2014 nr 4, poz. 61). Podkreśla się, że celem wprowadzenia uregulowania przewidzianego w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS było stworzenie możliwości zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego uzupełniająco okresów pracy w gospodarstwie rolnym domowników przed dniem 1 stycznia 1983 r. Zaliczenie tego okresu pracy, jako okresu składkowego, mimo braku opłacenia składek na ubezpieczenie rolnicze, pozwoliło traktować tę kategorię ubezpieczonych jednakowo, zarówno przed, jak i po wejściu w życie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (por. wyrok SN z 17 stycznia 2017r. , I UK 491/15). Czyniąc w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy zarówno ze źródeł osobowych jak i z dokumentów trzeba przejąć następujące fakty dotyczące gospodarstwa i pracy wnioskodawcy na nim. Z akt sprawy wynika, iż wnioskodawca 16 lat ukończył 28.10.1966r. , i w dacie tej był uczniem Technikum (...) w S. które ukończył 10 maja 1969r. (świadectwo dojrzałości wskazujące uzyskanie w tej dacie tytułu technika mechanizacji rolnictwa wystawione 9 czerwca 1969r. k. 28 a.r.) . W tym czasie zamieszkiwał w miejscowości S. odległej około 5 km od S., w której to miejscowości rodzice jego mieli gospodarstwo rolne o powierzchni 2,447 ha (k 22) . Do szkoły wnioskodawca dojeżdżał, rowerem na skróty, zimo na nartach lub pieszo. Jego mama pracowała w tym czasie w sklepie (...). Wnioskodawca posiadał brata ur. 1949, który po zawodówce w 1965 r. wyjechał do pracy poza domem w O. (w 1968 r. powołany do służby wojskowej), oraz siostrę ur. 1958 mieszkającą razem z nim i rodzicami. Wnioskodawca pracował na tym gospodarstwie wraz ojcem. Na gospodarstwie były inwentarz, którego karmieniem zajmował się codziennie, były też krowy, pracował przy wszystkich pracach polowych jakie były prowadzone na tym gospodarstwie (dokumenty zgromadzone, w aktach rentownych, zeznania świadków E. D., W. C. k. 22-24, wnioskodawcy k. 24) . W świetle wiarygodnych zeznań wnioskodawcy pracował on na tym gospodarstwie do czasu zatrudnienia w (...) w S. z zatem do końca sierpnia 1969 r. oznacza to, iż chodzi okres pracy wnioskodawcy na gospodarstwie rodziców od 28.10.1966r. do 31.08.1969 r. Wypada też zauważyć, iż wnioskodawca taki okres pracy na gospodarstwie rolny wykazał we wniosku z dnia 22.10.2003r., kiedy składka wniosek o przeliczenie kapitału początkowego (k. 1-3akta rentowych dot. kapitału) . Z oceną charakteru pracy na gospodarstwie wnioskodawcy w tym okresie dokonaną przez Sąd Okręgowy można zgodzić jedynie częściowo. Prawdą jest, iż gospodarstwo nie było duże i nie miało nadmiernie liczego inwentarza wymagającego starego dozoru, tym niemniej przy ocenie długości pracy na gospodarstwie trzeba uwzględniać realia okresu w którym pracy była wykonywana, liczbę domowników faktycznie mogących na nim pracować i poziom jego usprzętowania. W realiach lat 60-tych dominowała praca wykonywana ręcznie z niewielkim użycie maszyn rolniczych, i tak też było w przypadku wnioskodawcy. Uprawnione jest też przyjęcie, iż wnioskodawca obok ojca byli głównymi członkami rodziny pracującymi na tym gospodarstwie, bowiem on pracował w sklepie, brat pracował z dala od domu a siostra była dużo młodsza. Nie bez znaczenia jest też to, iż szkołę do kutej uczęszczał była blisko w oddaleniu kilku kilometrów a nadto wnioskodawca interesował się pracą w rolnictwie, skoro uczęszczał do Technikum (...). Nawet gdy zgodzić się z Sądem Okręgowym, że wobec wielkości gospodarstwa nie było potrzeby pracy w dużym wymiarze to, twierdzenie te miało swoje uzasadnienie jedynie w sezonie zimowym od listopada do marca, gdzie rzeczywiście wobec nie wykonywało się prac polowych , a dozór inwentarza nie wymagał nadmiernej ilości czasu. W pozostałych jednak miesiącach od kwietnia do października niewątpliwie wnioskodawca z pewnością pracował w wymiarze nie niższym niż 4 godziny dziennie. Można mu zatem co najmniej zaliczyć jako okres uzupełniający okresy: od kwietnia do października w roku 1967, 1968 i od kwietnia końca sierpnia 1969 r. Tak liczone okresu pracy wnioskodawcy na gospodarstwie niewątpliwie wykonywanie w wymiarze o jakim mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 wspomianej ustawy wynoszą 1 rok 7 miesięcy, co po dodaniu okresu niespornego **33 lat 10 miesięcy i 17 dni** daje staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy wynoszący **35 lat 5 miesięcy i 17**, a zatem wystarczający do nabycia świadczenia.

Wnioskodawca spełnia zatem i sporną przesłankę stażową co uzasadnienia na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. zmianę zaskarżonego wyroku oraz decyzji go poprzedzającej i przyznanie mu świadczenia od dnia następnego po złożeniu wniosku stosowanie do art. 7 ust. 1 art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach

przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 170 ze zm.) . Jednocześnie z uwagi na ograniczenie organu rentowego w zakresie możliwości kwalifikowania określonych dowodów jako podstawę określania okresów ubezpieczenia nie można organowi przypisać odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w rozumieniu art. 118 ust.1a ustawy emerytalnej.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2016.623 j.t.).